

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Ann Hansson
Utvecklare

Yttrande
2017-10-05

Diarienummer
800-24356-2017

Sida
1(5)

Regeringskansliet
c/o Kulturdepartementet

103 33 Stockholm

Nästa steg? Förslag för en stärkt minoritetspolitik

(Ku2017/01534/DISK)

Länsstyrelsen i Västra Götalands län yttrar sig över delbetänkande av utredningen om en stärkt minoritetspolitik (SOU 2017:60).

Sammanfattning och övergripande synpunkter

Länsstyrelsen har i följande yttrande valt att fokusera både på de delar i utredningen som direkt rör myndighetens uppdrag och de delar som myndigheten anser särskilt angelägna att kommentera.

Länsstyrelsen välkomnar utredningens övergripande bedömning att minoritetspolitiken behöver integreras bättre inom andra politikområden. Utredningen konstaterar att minoritetspolitiken är sektorsöverskridande, men att den på alla samhällsnivåer riskerar att hamna i en perspektivträngsel vid sidan av andra politikområden. Utredningen gör bedömningen att regeringen och övrig offentlig verksamhet bör sträva efter att i ökad grad integrera de minoritetspolitiska frågorna inom övriga sektorsområden.

Länsstyrelsen ser dock att utredningen inte håller en rak linje i sina förslag och resonemang. Ett tydligt exempel är att utredningen föreslår att regeringen bör överväga att inrätta en ny myndighet, enkom för minoritetsfrågor, utan att ge tillräckliga motiv till förslaget.

Länsstyrelsen är också tveksam till effekten av förslaget om skyldigheter för kommuner att anta dokumenterade mål och riktlinjer för det minoritetspolitiska arbetet så som förslaget är utformat. Länsstyrelsen bedömer att ett utökat uppdrag till länsstyrelserna att stödja och samordna kommuners arbete med grundskyddet, med motsvarande medel, skulle kunna ge ett långsiktigt bättre resultat.

Länsstyrelsen arbetar redan idag med att integrera frågor som rör mänskliga rättigheter, jämställdhet, barnrättsperspektiv, antidiskriminering och folkhälsa inom alla länsstyrelsens uppdrag och har därigenom goda förutsättningar att utöka arbetet med att förankra minoritetspolitiken. Länsstyrelsen ser en risk att utredningens förslag för att stärka minoritetspolitiken förskjuter ett helhetstänk och en balans av sektorsöverskridande principer som präglar länsstyrelsernas sätt att arbeta. Tydliga förslag med koppling till regional samordning, intersektionella analyser och helhetstänk saknas i utredningens analys.

Länsstyrelsen anser att det nationella uppdraget om samordning och uppföljning av minoritetspolitiken även fortsättningsvis ska ges till Länsstyrelsen och Sametinget. Det finns en styrka i att uppdraget leds av just dessa två myndigheter. En ekonomisk förstärkning skulle medföra att arbetet med kunskapshöjande insatser, samordning och uppföljning utvecklades ytterligare.

Länsstyrelsen är positiv till utredningens olika förslag inom delområdet språk och kultur såsom språkvitalisering och ungdomars delaktighet. Samtidigt är den föreslagna prioriteringen av delområdet kultur och språk inom minoritetspolitiken problematisk och riskerar att dela upp politikområdet. Länsstyrelsen anser att minoritetspolitiken även fortsättningsvis bör jämställa delmålen om diskriminering och utsatthet samt inflytande och delaktighet med delmålet om språk och kultur. I tidigare utredningar har Länsstyrelsen kommenterat betydelsen av att öka samhällets kunskaper om antiziganism, antisemitism och rasism. I tider av ickedemokratiska krafter och en ökande rasism är det av största vikt att samordna insatser för att säkra skydd och motverka diskriminering och utsatthet av de nationella minoriteterna. Länsstyrelsen vill också betona att delmålet inflytande och egenmakt är av stor betydelse utifrån ett rättighetsperspektiv.

Synpunkter på betänkandets förslag

3 Överblick och övergripande bedömningar

3.7 Regeringen bör överväga att ge den nya jämställdhetsmyndigheten i uppdrag att i sin verksamhet särskilt beakta de nationella minoriteternas situation

Länsstyrelsen ställer sig bakom förslaget om att ge den nya jämställdhetsmyndigheten i uppdrag att särskilt beakta situationen för kvinnor från de nationella minoriteterna. Förslaget överensstämmer även med de intentioner som finns i FN:s kvinnokonvention (CEDAW). Det finns flera studier som visar att kvinnor som tillhör en nationell minoritet är dubbelt utsatta, både som kvinnor och som nationell minoritet. Länsstyrelsen vill även betona vikten av att alla myndigheter bör göra intersektionella analyser i arbetet med minoritetsfrågor.

3.8.1 Överföring av språk och kultur mellan generationer behöver prioriteras

Länsstyrelsen anser att minoritetspolitiken även fortsättningsvis bör jämställa delmålen om diskriminering och utsatthet samt inflytande och delaktighet med delmålet om språk och kultur. Samtliga delområden har ett värde, inte minst när det gäller insatser för att säkra skydd och motverka diskriminering och utsatthet av nationella minoriteter.

3.8.2 Minoritetspolitiken behöver integreras bättre inom andra områden

Länsstyrelsen delar utredningens bedömning om att minoritetspolitiken ofta hanteras vid sidan om andra politikområden och att den i större utsträckning behöver integreras inom andra sektorsområden. Frågorna behöver även i större utsträckning samordnas med andra rättighetsfrågor för att få större genomslag. I regleringsbrevet för länsstyrelsernas arbete 2017 gjordes en viktig förändring jämfört med tidigare år. Länsstyrelsens uppdrag som rör mänskliga rättigheter och nationella minoriteter lades samman i ett uppdrag istället för att särredovisats som två olika uppdrag.

4 Utvärdering av minoritetslagstiftningen

4.1.1 Ordningen bör tills vidare behållas

Länsstyrelsen delar utredningens bedömning att tills vidare behålla ordningen med ett utökat skydd inom förvaltningsområden och ett grundläggande skydd som gäller över hela landet.

4.2.1 Det grundläggande skyddet har fått dåligt genomslag

Länsstyrelsen instämmer att okunskap om de nationella minoriteterna och minoritetsspråken är ett av skälen till att många kommuner och myndigheter inte beaktar grundskyddet. Det är dock viktigt att höja blicken och se det i ett större sammanhang. Ett av skälen till att det grundläggande skyddet har fått ett dåligt genomslag är bristen på samordning. I sin omvärldsbevakning har Länsstyrelsens funnit att kunskapen om mänskliga rättigheter generellt är låg i kommunerna och att efterfrågan på kompetenshöjande insatser är hög. Som regional samordnande aktör skulle länsstyrelserna kunna ges ett tydligare externt uppdrag. Länsstyrelsen har en särställning jämfört med många andra myndigheter då vi finns över hela landet. Att arbeta rättighetsbaserat och sektorsöverskridande präglar länsstyrelsernas arbete sedan många år och ett tydligare externt uppdrag skulle bidra till att minoritetspolitiken även sätts i ett större rättighetsperspektiv. Länsstyrelsens erfarenhet är att en särbehandling av nationella minoriteter som politikområdet snarare leder till att det åsidosätts och ges lägre prioritet. Nationella minoriteter bör inkluderas i existerande handlingsplaner och riktlinjer för mänskliga rättigheter.

Ökad medvetenhet om minoritetspolitiken kräver ett långsiktigt utvecklingsarbete. Länsstyrelsen skulle välkomna ett utökat uppdrag inom minoritetspolitiken. Men för att vi ska kunna arbeta effektivt, krävs att länsstyrelserna tillförs resurser.

4.2.2 En stärkt medvetenhet om minoritetspolitiken

Länsstyrelsen avstyrker utredningens förslag att ge ekonomiskt stöd till landets kommuner för att ta fram riktlinjer och handlingsplaner för det minoritetspolitiska arbetet. Att införa en skyldighet för landets kommuner och landsting att anta dokumenterade mål är positivt, men uppdraget kan också innebära en ökad press på kommunerna som redan befinner sig i en ansträngd situation. Länsstyrelsen är tveksam till effekterna av utredningens förslag och anser att en mer hållbar lösning är att i stället tilldela länsstyrelserna medel. Med ökade resurser skulle länsstyrelsernas stöd till kommunerna öka kraftigt, såväl för förslaget att ta fram riktlinjer och kartläggningar som för det minoritetspolitiska arbetet i stort. Se även tidigare kommentarer i punkt 4.2.1.

4.3.2 Ett förtydligande av vad det innebär att samråda

Länsstyrelsen ser positivt på förslaget om att uttrycket ”representanter för” tas bort ur lagen i syfte att öppna upp samråden och nå större kontaktytor och yngre målgrupper. Samtidigt bör det poängteras att föreningslivet utgör en viktig funktion ur ett demokratiperspektiv eftersom att det borgar för viss kontinuitet i samråden. Vidare anser Länsstyrelsen, utifrån erfarenheter, att formerna för samråd och inflytande bör utgå från lokala och regionala förutsättningar och utan alltför detaljerade

lagstyrda regleringar. Det är positivt att det finns samverkansmodeller som delaktighetstrappan och den europeiska koden att utgå ifrån.

4.3.5 Statsbidrag till nationella minoritetsorganisationer

Länsstyrelsen är positiv till utredningens förslag att statsbidraget till nationella minoritetsorganisationer fördubblas.

4.4 Statsbidrag till kommuner i förvaltningsområden

Länsstyrelsen delar utredningens bedömning att statsbidraget för merkostnader i förvaltningsområden bör behållas och att det kan komma att behöva höjas i framtiden.

5 Uppföljning av minoritetslagen m.m.

5.2 En nystart för uppföljning och samordning av minoritetspolitiken

Länsstyrelsen avstyrker utredningens förslag att inrätta en särskild myndighet för uppdraget att följa upp, främja och samordna minoritetspolitiken. Det saknas en tydlig och sammanhängande analys bakom utredningens motiv till förslaget. Länsstyrelsen ser en uppenbar risk att minoritetspolitiken utvecklas till ett ”stuprör” vilket bör vara tvärt emot utredningens intentioner.

Länsstyrelsen arbetar redan i dag med att integrera frågor som rör mänskliga rättigheter, jämställdhet, barnrättsperspektiv och folkhälsa inom alla länsstyrelsens uppdrag och har därigenom goda förutsättningar att utöka arbetet med att stötta länets kommuner att leva upp till målen för minoritetspolitiken. Länsstyrelsen har som nationell myndighet en särställning och har med stöd i 5 § länsstyrelseinstruktionen skapat gemensamma arbetssätt och mål för arbetet. Frågorna är inbördes beroende och förstärker varandras genomslagskraft när de tillämpas samstämmigt. Alla principerna aktualiseras i regionala utvecklingsstrategier, integrationsstrategier, landsbygdsprogram, beredskapsfrågor, bostadsmarknadsanalyser och andra viktiga processer.

I stället för att inrätta en ny myndighet bör det nationella uppdraget om samordning och uppföljning av minoritetspolitiken även fortsättningsvis ges till Länsstyrelsen i Stockholm och Sametinget. En ekonomisk förstärkning kan bidra till ytterligare utveckling av kunskapshöjande insatser, samordning och uppföljningsarbetet. Länsstyrelsen i Stockholm har goda möjligheter att leda samarbetet med övriga länsstyrelser i riket.

Länsstyrelsens bedömning är att de problemen som utredningen har identifieras beror främst på styrning och finansiering. Dessa faktorer kommer man inte åt genom att omorganisera. Tvärtom riskerar arbetet att tappa fart och vunna erfarenheter och framgångar att förloras. Utredningens förslag innebär vidare en centralisering av statlig verksamhet, i ett läge där vi bedömer att närvaro, närhet och lokal-kännedom är väsentliga. Ett centralt ämbetsverk har av uppenbara skäl inte samma möjligheter att bygga kunskaper om och relationer med landets kommuner som länsstyrelsen.

11 Kunskapshöjande åtgärder

11.4.1 Uppföljningsmyndigheten bör ha ett tydligt kunskapshöjande och utåtriktat uppdrag

Länsstyrelsen förordar att uppföljningsansvaret stannar hos Länsstyrelsen i Stockholm och Sametinget samt att uppdraget ges ökade resurser och mandat. Länsstyrelserna skulle kunna stötta upp regionalt och även arbeta kunskapshöjande gentemot kommunerna.

12 Övriga frågor som regeringen bör uppmärksamma

12.6 Historiska kränkningar

Länsstyrelsen har i tidigare yttranden, bland annat "Krafttag mot antiziganism" (SOU 2016:44) betonat att det är av största vikt att frågan om upprättelse fortsätter vara en nyckelfråga kopplad till minoritetspolitiken. Länsstyrelsen delar utredningens analys att behovet av ett uthålligt försoningsarbete mellan samhället och de nationella minoriteterna är nödvändigt.

Detta yttrande har beslutats av länsöverdirektören Lisbeth Schultze efter föredragning av utvecklaren Ann Hansson. I den slutliga handläggningen har även enhetschefen för social hållbarhet Talieh Ashjari samt chefen för länsledningens kansli Mikael Cullberg deltagit.

Lisbeth Schultze

Ann Hansson

Detta beslut har bekräftats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.